

Бемор ва мусофири нинг рўзаси

04:00 / 27.03.2023 4034

ىَدْهُلِإِنْمِتَأَنِّيَبَوْسَأَنِلَلِىَدُهُنْأَرْقُلِإِهِيَفَلَزِنْأَيِذِلِإِنْأَصَمَرْرَهَش
ىَلَعْ وَأَأَصَيِرَمَنَاكَنَمَوْهُمُصَيِّلَفَرْهَشَلِإِمُكَنَمَدَهَشَنَمَفِنَأَقْرُفَلَأَوْ
رْسُعْلِإِمُكَبُدِيرُيَالَوْرْسُيِلِإِمُكَبُهَلَلِإِدِيرُيَرَخِإِمَأَيِأَنْمُدَعْفِرَفَسَ
نُورُكُشَتْمُكَلَعَلَوْمُكَأَدَهَأَمَىَلَعَهَلَلِإِأُرَبَكُتَلَوْهَدَعْلِإِأُلَمُكُتَلَوْ

Аллоҳ таоло:

«Сиздан ким бу ойда ҳозир бўлса, бас, унинг рўзасини тутсин. Ва ким bemor ёки сафарда бўлса, бас, ўша (тутилмаган кунлар) **саноғини бошқа кунлардан** (тутадир). Аллоҳ сизга осонликни хоҳлайди ва сизларга қийинликни хоҳламас», деган («Бақара» сураси, 185-оят).

Шарҳ: Бир киши Рамазон кунлари bemor бўлса, унинг тузалишига умид қилинса ва яна бир киши Рамазон кунлари сафарга чиқсан бўлса, ўша кунлари рўза тутмай, кейин тутмаган кунларининг саноғича қазо рўза тутишига асосий далил мана шу ояти каримадир.

Шунинг учун bemor киши агар рўза тутса, bemorлиги зиёда бўлиб кетадиган ёки тузалиши ортга суриладиган бўлса, Рамазон ойида bemalol рўза тутмай юриши мумкин. Аллоҳ таоло bemorлиги туфайли бундай одамга рухсат берган.

Шунингдек, Рамазони шариф кунлари сафарга чиққан одам ҳам рўза тутмаслиги мумкин. Ҳали Рамазон ойи тугамасидан сафардан қайтса, қолган кунларнинг рўзасини тутаверади. Рамазондан кейин эса сафарда неча кун тутмаган бўлса, ўшанча кун қазосини тутиб беради.

مَلَسَ وَهِلَعُ مَلَلَ اَيْلَصَ مَلَلَ لُوسَرَنَا : هَنَعُ هَلَلَ اَيْصَرَسَ اَبَعَنْبَرَنَعَ
رَطَفَ اَفَ رَطَفَ اَمُثَدِي دَكْلَلَ اَعَلَبَ اَتَحَمَ اَصَافَ اَنَاصَمَرَيْفَ اَكَمَ اَلَجَرَ
نَوْعَبَتَيَ مَلَسَ وَهِلَعُ مَلَلَ اَيْلَصَ مَلَلَ لُوسَرُقَبَ اَحَصَنَ اَكَوَسَ اَنَلَ
هِلَعُ مَلَلَ اَيْلَصَ بَنَلَ اَجَرَ : هَيَ اَورَيَفَوَ وَرْمَنَمَتَذَحَ اَفَتَذَحَ اَلَا
ءَامَبَ اَعَدَّمُثَدَ ، اَنَافَسُعَغَلَبَ اَتَحَمَ اَصَافَ اَكَمَ اَلَنَيَدَمَلَنَمَلَسَ وَ
اَنَاصَمَرَيْفَ كَلَدَوَ اَكَمَدَقَ اَتَحَرَطَفَ اَفَسَانَلَ اَهَارَيَلَهِيَفَ اَلَيَعَفَرَفَ
مَلَسَ وَهِلَعُ مَلَلَ اَيْلَصَ مَلَلَ لُوسَرَمَاصَدَقَ : لُوقَيِسَ اَبَعَنْبَانَالَفَ
هَثَالَلَهَأَوَرَ رَطَفَ اَهَاعَشَنَمَوَ اَمَاصَءَاهَشَنَمَفَ رَطَفَ اَوَ
هَثَالَلَهَأَوَرَ رَطَفَ اَهَاعَشَنَمَوَ اَمَاصَءَاهَشَنَمَفَ رَطَفَ اَوَ

Ибн Аббос розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам Рамазонда Макка томон чиқдилар. Шунда Кадийдга етгунларича рўза тутиб бордилар. Сўнгра рўзани очдилар, одамлар ҳам очишли. Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг сахобалари у зотнинг амалидан энг янгисига эргашар эдилар».

Бошқа бир ривоятда:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам Мадинадан Макка томон чиқдилар. Бас, то Асафонга етгунларича рўза тутдилар. Сўнгра сув опкелтирдилар ва одамлар кўрсин деб оғизларига кўтариб, ичдилар. Маккага келгунларича оғизлари очиқ бўлди. Бу Рамазонда бўлган эди».

«Ибн Аббос:

«Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам (сафарда) рўза ҳам тутганлар, оғизлари очиқ ҳам бўлган. Бас, ким хоҳласа, рўза тутсин, ким хоҳласа, оғзи очиқ юрсин», дер эди».

Учовлари ривоят қилганлар.

Шарҳ: Ушбу ҳадиси шарифда зикр қилинаётган ҳодиса Маккай мукаррама фатҳ қилинишида бўлган. Ўшанде Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам Рамазонда йўлга чиққан эдилар. Сафарнинг аввалида рўза тутиб борганлар. Мадинаи мунавварадан Маккай мукаррамага қараб юрганда икки кунлик масофада жойлашган Кадийд номли қишлоқчага етганларида

кишиларнинг заифлашиб қолганларини сездилар ва жиҳодга кетаётганларини ҳам эътиборга олиб, рўзаларини очдилар. Саҳобалар ҳам очдилар. Уларнинг Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламнинг бир масалада икки хил амаллари бўлса, янги амалларига эргашиш одатлари бор эди. Шунинг учун у зот сафарда рўза тутгандарида улар ҳам тутдилар, рўзани очганларидан улар ҳам очдилар.

Асафон ҳам Мадина билан Макка орасида жойлашган маконлардан бўлиб, марказ ҳисобланади. Кадийд эса унга қарашли бўлиб, шунинг учун бир ривоятда Кадийд, иккинчисида Асафон деган ном келса, хилоф қилинган бўлмайди.

Маълумки, Макка фатҳига Пайғамбар алайҳиссалом билан жуда кўп сонли саҳобалар чиққанлар. Пайғамбар алайҳиссалом улов устида туриб, ҳаммага кўрсатиб, сув ичганларидан кейин уларнинг маълум қисмлари рўзаларини очиб юборгандар. Лекин ўзларидан қувват ва имкон топиб, рўзасини очмагандар ҳам бўлган. Аммо рўза тутмагандарни, тутмагандар тутгандарни айбламагандар. Чунки Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам ўзлари ҳам вазиятга қараб, гоҳо тутиб, гоҳо очиб юргандар.

Бизда ҳам ана шундай тушунча бўлиши керак. Имкони бор одам хоҳласа, сафарда ҳам рўза тутаверсин, аммо бошқалар тутмаса айбламасин. Шунингдек, сафарда рўза тутмай, кейин қазосини тутмоқчи бўлган одам сафарда рўза тутгандарни айбламасин. Бу маъно қуйида келаётган ривоятда яна ҳам аниқроқ баён қилинади.

يَدْلِنْ مِتَانَّ يَبَوْ سَانَلَلْ يَدُهُ نَأْرُقْلَاهِ يَلْزَنْ يَدِلْنَ أَصَمَرْ رُهَشْ
يَلَعْ وَأَصَمِيرَمَنَاكَ نَمَمْ وَمُمْصَيْلَفَرْهَشْ لِمُكَنَمَدَهَشْ نَمَفَنَأَقْرُفْلَأَوْ
رُسْعَلْلَمُكَبُدِيرُيَ الَّوَرْسُيْلَمُكَبُدِلَلْلَدِيرُيَ رَحُلَمَمَأَيَّلَمَمَدَعَفِرَفَسَ
نُورُكْشَتْمُكَلَعَلَوْمُكَلَادَهَامَيَلَعَلَلَأَوْرَبَكُتَلَوْهَدَعَلَأَوْلَمُكُتَلَوْ

«Анас розияллоҳу анҳу:

«Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам билан Рамазонда сафарга чиқдик. Шунда рўзадор оғзи очиқни, оғзи очиқ ҳам рўзадорни айбламади», дедилар».

Бошқа бир ривоятда:

«Бас, улар ким қуввати етиб, рўза тутса, яхши, ким заифлик сезиб, оғзи очиқ бўлса, у ҳам яхши, деб билишар эди», дейилган.

Тұртовлари ривоят қилғанлар.

Шарх: Ушбу ҳадисни шарҳлашга ҳожат бўлмаса керак. Ҳамма нарса очик-ойдин кўриниб турибди.

يَفْ مَلَسَ وَهِيَ لَعْهُ لِلَّا يَلْصَنُ لَأَنَّكَ إِلَاقُونَعُهُ لِلَّا يَضَرُّ رَبَّكَ
هُمْ أَصْ: اُولَاقَ ؟ آدَهُ آمَهُ لَقَفَ هُهِيَ لَعْهُ طُدَقَ آلُجَرَوْ آمَاحَرَيْ أَرَفَرَسَ
هُسْمَحْلَهُ أَوَرَرَفَسَلَهُ فُمْوَصَلَهُ رَبَّلَهُ نَمَسْيَلَهُ لَاقَفَ

Жобир розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам сафарда эдилар. Бас, кишилар тўпланиб, устига соя қилиб турган одамни кўрдилар ва:

«Бу нима?» деб сўрадилар.

«Рўзадор», дейишди.

«Сафарда рўза тутиш яхшиликтан эмас», дедилар.

Бешовлари ривоят қилғанлар.

Шарх: Ушбу ривоятда зикри келаётган, устига соя қилиниб, атрофида одамлар тўпланиб турган одам Абу Исроил лақабли Қайс ал-Омирий деган киши эди. У сафарда, иссиқ кунда рўза тутганидан чарчаб, қийналиб, ҳушидан кетиб, йиқилган эди. Шунда одамлар унинг устига тўпланиб, унга соя қилиб турган эдилар. Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам мазкур ҳолни кўриб, нима бўлганини билишга қизиқдилар. Билганларидан кейин эса сафарда бундай аҳволда рўза тутиш яхши эмаслигини баён қилдилар.

Дарҳақиқат, ўзидан кетиб, йиқиладиган даражага келгунча рўза тутиш яхши эмас. Аксинча, имконият ва шароитга қараш лозим.

يَفْ مَلَسَ وَهِيَ لَعْهُ لِلَّا يَلْصَنُ لَأَنَّكَ إِلَاقُونَعُهُ لِلَّا يَضَرُّ سَنَنَعَ
فُعَضَ وَ، اُولَمَعَ وَ نُورَطْفُمْلَهُ مَرَحَتَفَ، صُعَبَ رَطَفَأَوْ صُعَبَ مَاصَفَ رَفَسَ
هُمْ لَسَ وَهِيَ لَعْهُ لِلَّا يَلْصَنُ لَأَنَّكَ إِلَاقَفَ، لَمَعْلَهُ لَصُعَبَ نَعْمَأْوَصَلَهُ
هُيَأَسَنَلَهُ أَوْ مَلْسُمُهَا وَرْحَلَابَمَوْيَلَهُ نُورَطْفُمْلَهُ بَهَدَ

Алас розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам сафарда эдилар. Баъзилар рўза тутдилар. Баъзилар оғзи очик бўлдилар. Оғзи очиклар бел боғлаб, ишладилар. Рўзадорлар эса баъзи ишларга заифлик қилдилар. Шунда

Расууллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Бугун оғзи очиқлар ажрни олиб кетдилар», дедилар».

Муслим ва Насайй ривоят қилганлар.

Шарҳ: Демак, сафар шароити кишилардан баъзи бир ишларни адо этишни талаб қилган. Хусусан, ўша сафар жиҳод сафари, Маккага юриш бўлганлигини эътиборга олсак, бу жуда ҳам муҳим иш саналган. Ана ўша шароитда Аллоҳ берган рухсатдан фойдаланиб, оғзини очиб олиб, уммат учун зарур бўлган ишларни бажарган кишилар энг кўп ажру савобга эга бўлганликлари турган гап.

Ушбу ривоят ҳам мусофири киши рўза тутиш ёки тутмасликда ўз шароитини ҳисобга олиши зарур эканлигини яна бир бор кўрсатиб турибди.

Чунки Рамазон кунларининг ўзига яраша файз-баракаси бор ва инсон ўз зиммасидаги бурчни тезроқ бажаргани яхшидир.

«Ҳадис ва ҳаёт» китоби асосида тайёрланди